

Cyfansoddiad Sefydliad Corfforedig Elusennol gydag aelodau â phleidlais heblaw ei ymddiriedolwyr elusen

(Cyfansoddiad Enghreifftiol 'Cyswllt')

Dyddiad y cyfansoddiad (diwygiwyd diwethaf):

3 Gorffennaf 2020

1. Enw

Enw'r Sefydliad Corfforedig Elusennol ("y SCE") yw CLWB MYNYDDA CYMRU

2. Lleoliad cenedlaethol y brif swyddfa

Mae prif swyddfa'r SCE yng Nghymru.

3. Amcan

Amcan y SCE yw hyrwyddo chwaraeon amatur, sef mynydda, yng Nghymru er budd y cyhoedd, yn arbennig ond nid yn unig trwy ddarparu cyfleon ar gyfer mynydda trwy gyfrwng y Gymraeg.

Ni fydd unrhyw beth yn y cyfansoddiad hwn yn awdurdodi defnyddio eiddo'r SCE at ddibenion sydd heb fod yn elusennol.

4. Pwerau

Mae pwr gan y SCE i wneud unrhyw beth y cyfrifir ei fod yn hyrwyddo ei hamcan neu sy'n ffafriol neu'n atodol i wneud hynny. Yn arbennig, mae pwerau'r SCE yn cynnwys pwr i:

- (1) fenthycu arian ac arwystlo'r cyfan neu unrhyw ran o'i eiddo fel gwarant ar gyfer ad-dalu'r arian a fenthycwyd. Mae'n rhaid i'r SCE gydymffurfio fel y bo'n briodol ag adrannau 124 a 125 o Ddeddf Elusennau 2011, os yw am forgeisio tir;
- (2) brynu, cymryd ar brydles neu yn gyfnewid, hurio neu gaffael fel arall unrhyw eiddo a chynnal a chyfarparu'r eiddo i'w ddefnyddio;
- (3) werthu, prydlesu neu waredu fel arall y cyfan neu unrhyw ran o'r eiddo y mae'r SCE yn berchen arno. Wrth arfer y pwr hwn, mae'n rhaid i'r SCE gydymffurfio fel y bo'n briodol ag adrannau 117 a 119-123 o Ddeddf Elusennau 2011;
- (4) gyflogi a thalu staff fel y bo angen am wneud gwaith y SCE. Gall y SCE gyflogi neu dalu ymddiriedolwr elusen dim ond i'r graddau y caniateir iddo wneud hynny gan gymal 6 (Buddion a thaliadau i ymddiriedolwyr elusen ac unigolion cysylltiedig) ac ar yr amod ei fod yn cydymffurfio ag amodau'r cymalau hynny;
- (5) adneuo neu fuddsoddi cronfeydd, cyflogi rheolwr cronfeydd proffesiynol, a threfnu i fuddsoddiadau neu eiddo arall y SCE gael eu cadw yn enw enwebai; yn yr un modd ac yn ddarostyngedig i'r un amodau ag y caniateir i ymddiriedolwyr ymddiriedolaeth wneud hynny gan Ddeddf Ymddiriedolwyr 2000.

5. Defnyddio incwm ac eiddo

(1) Mae'n rhaid i incwm ac eiddo'r SCE gael eu defnyddio i hyrwyddo'r amcanion yn unig.

(a) Mae hawl gan ymddiriedolwr elusen i gael ei ad-dalu o eiddo'r SCE neu gall dalu o eiddo o'r fath dreuliau rhesymol sydd wedi codi'n briodol wrth iddo neu iddi weithredu ar ran y SCE.

(b) Gall ymddiriedolwr elusen gael budd o yswiriant indemniad ymddiriedolwr a brynwyd ar draul y SCE yn unol â'r amodau, ac yn ddarostyngedig i'r amodau yn adran 189 o Ddeddf Elusennau 2011.

(2) Ni all incwm neu eiddo'r SCE gael eu talu neu eu trosglwyddo'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol trwy gyfrwng difidend, bonws neu fel arall trwy gyfrwng elw i unrhyw aelod o'r SCE. Nid yw hyn yn atal aelod nad yw hefyd yn ymddiriedolwr elusen rhag cael:

(a) budd gan y SCE fel buddiolwr y SCE;

(b) tâl rhesymol a phriodol am unrhyw nwyddau neu wasanaethau a gyflenwir i'r SCE.

(3) Ni fydd unrhyw beth yn y cymal hwn yn atal ymddiriedolwr elusen neu unigolyn cysylltiedig rhag cael budd neu daliad wedi'i awdurdodi gan Gymal 6.

6. Buddion a thaliadau i ymddiriedolwr elusen ac unigolion cysylltiedig

(1) Darpariaethau cyffredinol

Ni all unrhyw ymddiriedolwr elusen neu unigolyn cysylltiedig:

(a) prynu neu dderbyn unrhyw nwyddau neu wasanaethau gan y SCE ar delerau mwy ffafriol na'r rhai sy'n gymwys i aelodau'r cyhoedd;

(b) gwerthu nwyddau, gwasanaethau, neu unrhyw fudd mewn tir i'r SCE;

(c) cael ei gyflogi gan y SCE, neu dderbyn unrhyw dâl gan y SCE;

(ch) cael unrhyw fudd ariannol arall gan y SCE;

oni bai bod y taliad neu'r budd wedi'i ganiatáu gan is-gymal (2) o'r cymal hwn neu wedi'i awdurdodi gan y llys neu gan y Comisiwn Elusennau ("y Comisiwn"). Yn y cymal hwn, ystyr "budd ariannol" yw budd, boed yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, sydd naill ai'n arian neu sydd â gwerth ariannol.

(2) Cwmpas a phwerau sy'n caniatáu buddion ymddiriedolwyr neu unigolion cysylltiedig

(a) Gall ymddiriedolwr elusen neu unigolyn cysylltiedig dderbyn budd gan y SCE fel buddiolwr y SCE ar yr amod nad yw'r mwyafrif o'r ymddiriedolwyr yn cael budd yn y modd hwn.

(b) Gall ymddiriedolwr elusen neu unigolyn cysylltiedig lunio contract ar gyfer cyflenwi gwasanaethau, neu nwyddau sy'n cael eu cyflenwi mewn perthynas â darparu gwasanaethau, i'r SCE lle y caniateir hynny yn unol â'r amodau, ac yn ddarostyngedig i'r amodau yn adran 185 i 188 o Ddeddf Elusennau 2011.

(c) Yn amodol ar is-gymal (3) o'r cymal hwn gall ymddiriedolwr elusen neu unigolyn cysylltiedig roi nwyddau i'r SCE nad ydynt yn cael eu cyflenwi mewn perthynas â gwasanaethau a ddarperir i'r SCE gan ymddiriedolwr elusen neu unigolyn cysylltiedig.

(ch) Gall ymddiriedolwr elusen neu unigolyn cysylltiedig gael llog ar arian a fenthycwyd i'r SCE ar gyfradd resymol a phriodol ond ni all fod yn fwy na chyfradd llog Banc Lloegr (hefyd yn cael ei alw y gyfradd sylfaenol).

(d) Gall yr ymddiriedolwr elusen neu'r unigolyn cysylltiedig gael rhent am adeiladau a osodir gan yr ymddiriedolwr neu'r unigolyn cysylltiedig â'r SCE. Mae'n rhaid i swm y rhent a thelerau eraill y brydles fod yn rhesymol ac yn briodol. Mae'n rhaid i'r ymddiriedolwr elusen dan sylw fod yn absennol o unrhyw gyfarfod lle mae cynnig o'r fath neu'r rhent neu delerau eraill y brydles yn cael eu trafod.

(dd) Gall ymddiriedolwr elusen neu unigolyn cysylltiedig gymryd rhan mewn gweithgareddau masnachu a gweithgareddau codi arian arferol y SCE ar yr un telerau ag aelodau'r cyhoedd.

(3) Taliad am gyflenwi nwyddau yn unig - rheolaethau

Gall y SCE a'i ymddiriedolwyr elusen ddibynnu ar yr awdurdod a ddarperir gan is-gymal (2)(c) o'r cymal hwn dim ond os yw pob un o'r amodau canlynol wedi'u bodloni:

(a) Mae swm neu uchafswm y taliad am y nwyddau wedi'i nodi mewn cytundeb ysgrifenedig rhwng y SCE a'r ymddiriedolwr elusen neu'r unigolyn cysylltiedig sy'n cyflenwi'r nwyddau ("y cyflenwr").

(b) Nid yw swm neu uchafswm y taliad am y nwyddau yn fwy na'r hyn sy'n rhesymol yn yr amgylchiadau ar gyfer cyflenwi'r nwyddau dan sylw.

(c) Mae'r ymddiriedolwyr elusen eraill yn fodlon ei fod er lles gorau'r SCE i lunio contract gyda'r cyflenwr yn hytrach na gyda rhywun sydd heb fod yn ymddiriedolwr elusen neu'n unigolyn cysylltiedig. Drwy wneud y penderfyniad hwnnw mae'n rhaid i'r ymddiriedolwyr elusen bwysu a mesur manteision llunio contract gydag ymddiriedolwr elusen neu unigolyn cysylltiedig yn erbyn anfanteision gwneud hynny.

(ch) Mae'r cyflenwr yn absennol o ran o unrhyw gyfarfod sy'n trafod y cynnig i lunio contract neu drefniadau ag ef neu hi neu mewn perthynas â chyflenwi nwyddau i'r SCE.

(d) Nid yw'r cyflenwr yn pleidleisio ar unrhyw fater o'r fath ac nid yw'n cael ei gyfrif wrth gyfrifo a yw cworwm o'r ymddiriedolwyr elusen yn bresennol yn y cyfarfod.

(dd) Mae'r rheswm dros eu penderfyniad yn cael ei gofnodi gan yr ymddiriedolwyr elusen yn y llyfr cofnodion.

(e) Nid yw'r mwyafrif o'r ymddiriedolwyr elusen sydd yn eu swyddi yn derbyn tâl neu daliadau wedi'u hawdurdodi gan gymal 6.

(4) Yn is-gymalau (2) a (3) y cymal hwn:

(a) mae'r "SCE" yn cynnwys unrhyw gwmni lle mae'r SCE yn:

- (i) dal mwy na 50% o'r cyfranddaliadau; neu
  - (ii) rheoli mwy na 50% o'r hawliau pleidleisio sy'n gysylltiedig â'r cyfranddaliadau; neu
  - (iii) cael hawl i benodi un neu ragor o'r cyfarwyddwyr i fwrdd y cwmni;
- (b) mae "unigolyn cysylltiedig" yn cynnwys unrhyw un o fewn y diffiniad a nodwyd yng nghymal [30] (Dehongli).

7. Gwrthdaro buddiannau a gwrthdaro teyrngarwch

Mae'n rhaid i ymddiriedolwr elusen:

- (1) ddatgan natur a graddfa unrhyw fudd, boed yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, sydd ganddo neu ganddi mewn trafodiad neu drefniadau arfaethedig â'r SCE neu mewn unrhyw drafodiad neu drefniadau a luniwyd gan y SCE sydd heb eu datgan cyn hynny; a
- (2) fod yn absennol o unrhyw drafodaethau'r ymddiriedolwyr elusen lle mae'n bosibl y bydd gwrthdaro buddiannau'n codi rhwng ei ddyletswydd i weithredu er lles y SCE yn unig ac unrhyw fudd personol (gan gynnwys ond heb ei gyfyngu i unrhyw fudd ariannol).

Ni all unrhyw ymddiriedolwr elusen sy'n absennol o unrhyw drafodaethau yn unol â'r cymal hwn bleidleisio neu gael ei gyfrif fel rhan o'r cworwm mewn unrhyw benderfyniad yr ymddiriedolwyr elusen ar y mater.

8. Atebolrwydd aelodau i gyfrannu at asedau'r SCE os caiff ei ddirwyn i ben

Os yw'r SCE yn cael ei ddirwyn i ben, nid oes unrhyw atebolrwydd gan aelodau'r SCE i gyfrannu at ei asedau a dim cyfrifoldeb personol am dalu ei ddyledion a bodloni ei rwymedigaethau.

9. Aelodaeth o'r SCE

(1) Derbyn aelodau newydd

(a) Cymhwyster

Mae aelodaeth o'r SCE yn agored i unrhyw un sydd â diddordeb mewn hyrwyddo ei ddibenion a, thrwy wneud cais i fod yn aelod, wedi dangos ei fod yn cytuno i fod yn aelod ac wedi derbyn dyletswydd aelodau a amlinellir yn is-gymal (3) o'r cymal hwn.

Unigolyn yn unig all fod yn aelod o'r SCE.

(b) Y drefn dderbyn

Gall yr ymddiriedolwyr elusen:

- (i) fynnu bod ceisiadau am aelodaeth yn cael eu gwneud mewn unrhyw ffordd resymol a benderfynir ganddynt;
- (ii) byddant, os ydynt yn cymeradwyo cais am aelodaeth, yn hysbysu'r ymgeisydd am eu penderfyniad o fewn 21 diwrnod:

(iii) wrthod cais am aelodaeth os ydynt yn credu ei fod er lles y SCE iddynt wneud hynny;

(iv) byddant, os ydynt yn penderfynu gwrthod cais am aelodaeth, yn rhoi eu rhesymau i'r ymgeisydd dros wneud hynny, o fewn 21 diwrnod o wneud y penderfyniad, gan roi cyfle i'r ymgeisydd apelio yn erbyn gwrthod y cais; a

(v) byddant yn rhoi ystyriaeth deg i unrhyw apêl o'r fath, a byddant yn hysbysu'r ymgeisydd am eu penderfyniad, ond bydd unrhyw benderfyniad i gadarnhau bod y cais am aelodaeth yn cael ei wrthod yn derfynol.

(2) Trosglwyddo aelodaeth

Ni ellir trosglwyddo aelodaeth o'r SCE i unrhyw un arall.

(3) Dyletswydd aelodau

Dyletswydd pob aelod o'r SCE yw arfer ei bwerau fel aelod o'r SCE yn y ffordd y mae'n penderfynu mewn ewylllys da y byddai'n fwyaf tebygol o hyrwyddo dibenion y SCE.

(4) Terfynu aelodaeth

(a) Daw aelodaeth o'r SCE i ben:

(i) os yw'r aelod yn marw; neu

(ii) os yw'r aelod yn anfon hysbysiad ymddiswyddo i'r ymddiriedolwyr elusen; neu

(iii) os yw unrhyw ran o swm y mae'n rhaid i'r aelod ei dalu i'r SCE heb gael ei dalu yn llawn cyn pen deufis o'r dyddiad y mae'n ddyledus;

(iv) os yw'r ymddiriedolwyr elusen yn penderfynu ei fod er lles gorau'r SCE i derfynu aelodaeth yr aelod dan sylw, a phasio cynnig i'r perwyl hwnnw.

(b) Cyn bod yr ymddiriedolwyr elusen yn gwneud unrhyw benderfyniad i derfynu aelodaeth rhywun o'r SCE mae'n rhaid iddynt:

(i) hysbysu'r aelod am y rhesymau pam y cynigir terfynu ei aelodaeth;

(ii) rhoi o leiaf 21 diwrnod clir o rybudd i'r aelod wneud sylwadau i'r ymddiriedolwyr elusen gan esbonio pam na ddylid terfynu ei aelodaeth;

(iii) yng nghyfarfod yr ymddiriedolwyr elusen gyda chyfansoddiad priodol, ystyried a ddylid terfynu aelodaeth yr aelod neu beidio;

(iv) ystyried yn y cyfarfod hwnnw unrhyw sylwadau y mae'r aelod yn eu gwneud i esbonio pam na ddylid terfynu ei aelodaeth; a

(v) caniatáu i'r aelod, neu gynrychiolydd yr aelod, i wneud y sylwadau hynny yn bersonol yn y cyfarfod hwnnw, os yw'r aelod yn dewis gwneud hynny.

(5) Ffioedd aelodaeth

Gall y SCE fynnu bod aelodau yn talu ffioedd aelodaeth rhesymol i'r SCE.

10. Penderfyniadau'r aelodau

(1) Darpariaethau cyffredinol

Ac eithrio yn achos y penderfyniadau hynny y mae'n rhaid eu gwneud mewn ffordd arbennig fel y nodir yn is-gymal (3) o'r cymal hwn, gall penderfyniadau aelodau'r SCE gael eu gwneud trwy bleidlais mewn cyfarfod cyffredinol fel y darperir yn is-gymal (2).

(2) Gwneud penderfyniadau cyffredin drwy bleidlais

Yn amodol ar is-gymal (3) o'r cymal hwn, gall unrhyw benderfyniad aelodau'r SCE gael eu gwneud drwy gyfrwng cynnig mewn cyfarfod cyffredinol. Gall cynnig o'r fath gael ei basio gan fwyafrif syml o'r pleidleisiau sy'n cael eu bwrw yn y cyfarfod.

(3) Penderfyniadau y mae'n rhaid eu gwneud mewn ffordd arbennig

(a) Mae'n rhaid i unrhyw benderfyniad i ddiswyddo ymddiriedolwr gael ei wneud yn unol â chymal 15(2).

(b) Mae'n rhaid i unrhyw benderfyniad i ddiwygio'r cyfansoddiad hwn gael ei wneud yn unol â chymal 28 o'r cyfansoddiad hwn (Diwygio'r Cyfansoddiad).

(c) Mae'n rhaid i unrhyw benderfyniad i ddirwyn i ben neu ddiddymu'r SCE gael ei wneud yn unol â chymal 29 o'r cyfansoddiad hwn (Dirwyn i ben neu ddiddymu gwirfoddol). Mae'n rhaid i unrhyw benderfyniad i uno neu drosglwyddo ymrwymadau'r SCE i un neu ragor o SCEau eraill gael ei wneud yn unol â darpariaethau Deddf Elusennau 2011.

11. Cyfarfodydd cyffredinol o'r aelodau

(1) Mathau o gyfarfod cyffredinol

Mae'n rhaid cynnal cyfarfod cyffredinol blynyddol (CCB) o aelodau'r SCE. Mae'n rhaid i'r CCB cyntaf gael ei gynnal o fewn 18 mis o gofrestru'r SCE, ac mae'n rhaid i SCEau dilynol gael eu cynnal ar gyfnodau o ddim mwy na 15 mis. Mae'n rhaid i'r CCB gael y datganiad o gyfrifon blynyddol (wedi'i archwilio'n ariannol neu ei archwilio'n annibynnol fel y bo'n gymwys) ac adroddiad blynyddol yr ymddiriedolwyr, ac mae'n rhaid ethol ymddiriedolwyr yn ôl y gofyn o dan gymal 13.

Gall cyfarfodydd cyffredinol eraill o aelodau'r SCE gael eu cynnal unrhyw bryd.

Mae'n rhaid i bob cyfarfod cyffredinol gael ei gynnal yn unol â'r darpariaethau canlynol.

(2) Galw cyfarfodydd cyffredinol

(a) Mae'n rhaid i'r ymddiriedolwyr elusen:

(i) alw'r cyfarfod cyffredinol blynyddol o aelodau'r SCE yn unol ag is-gymal (1) o'r cymal hwn, a'i nodi felly yn yr hysbysiad o'r cyfarfod; a

- (ii) gallant alw unrhyw gyfarfod cyffredinol o'r aelodau unrhyw bryd.
- (b) Mae'n rhaid i'r ymddiriedolwyr elusen, o fewn 21 diwrnod, alw cyfarfod cyffredinol o aelodau'r SCE:
  - (i) os ydynt yn cael cais i wneud hynny gan o leiaf 10% o aelodau'r SCE; a
  - (ii) os yw'r cais yn datgan natur gyffredinol y busnes sydd i'w drafod yn y cyfarfod, a'i ddilysu gan yr aelod(au) sy'n gwneud y cais.
- (c) Os, ar adeg unrhyw gais o'r fath, na fu unrhyw gyfarfod cyffredinol o aelodau'r SCE am fwy na 12 mis, yna bydd is-gymal (b)(i) o'r cymal hwn yn weithredol fel pe bai 5% yn disodli 10%.
- (ch) Gall unrhyw gais o'r fath gynnwys manylion cynnig y gellir ei gyflwyno'n briodol, ac y bwriedir iddo gael ei gyflwyno, yn y cyfarfod.
- (d) Gall cynnig gael ei gyflwyno'n briodol dim ond os yw'n gyfreithlon, ac nid yw'n ddifenwol, yn wacsaw neu flinderus.
- (dd) Mae'n rhaid i unrhyw gyfarfod cyffredinol a elwir gan yr ymddiriedolwyr elusen yn dilyn cais gan aelodau'r SCE gael ei gynnal o fewn 28 diwrnod o'r dyddiad y mae'n cael ei alw.
- (e) Os nad yw'r ymddiriedolwyr elusen yn cydymffurfio â'r rhwymedigaeth hon i alw cyfarfod cyffredinol ar gais ei aelodau, yna gall yr aelodau a ofynnodd am y cyfarfod alw cyfarfod cyffredinol eu hunain.
- (f) Mae'n rhaid i gyfarfod cyffredinol sy'n cael ei alw felly gael ei gynnal ddim mwy na 3 mis ar ôl y dyddiad pan wnaeth yr aelodau gais am y cyfarfod yn gyntaf.
- (ff) Mae'n rhaid i'r SCE ad-dalu unrhyw gostau rhesymol a ddaw i'r aelodau sy'n galw cyfarfod cyffredinol drwy rinwedd methiant ar ran yr ymddiriedolwyr elusen i alw'r cyfarfod yn briodol, ond bydd hawl gan y SCE i gael ei indemnio gan yr ymddiriedolwyr elusen oedd yn gyfrifol am fethiant o'r fath.

(3) Hysbysiad o gyfarfodydd cyffredinol

- (a) Mae'n rhaid i'r ymddiriedolwyr elusen neu, yn ôl yr achos, aelodau perthnasol o'r SCE, roi o leiaf 14 diwrnod clir o rybudd o unrhyw gyfarfod cyffredinol i bob aelod, ac i unrhyw ymddiriedolwr elusen y SCE nad yw'n aelod.
- (b) Os cytunir gan ddim llai na 90% o holl aelodau'r SCE, gall unrhyw gynnig gael ei gyflwyno a'i basio yn y cyfarfod er bod gofynion is-gymal (3)(a) y cymal hwn heb gael ei fodloni. Nid yw'r is-gymal hwn yn gymwys os oes yw cymal arall yn y cyfansoddiad hwn, Deddf Elusennau 2011 neu'r Rheoliadau Cyffredinol yn gofyn yn benodol am gyfnod penodedig o rybudd.
- (c) Mae'n rhaid i'r hysbysiad o unrhyw gyfarfod cyffredinol:
  - (i) nodi amser a dyddiad y cyfarfod;
  - (ii) nodi'r cyfeiriad lle y bwriedir cynnal y cyfarfod;
  - (iii) rhoi manylion unrhyw gynnig sydd i'w roi gerbron y cyfarfod, a natur gyffredinol unrhyw fusnes arall sydd i'w drafod yn y cyfarfod; a

(iv) os yw cynnig i newid cyfansoddiad y SCE i'w ystyried yn y cyfarfod, dylid cynnwys testun y newid arfaethedig;

(v) cynnwys, gyda'r hysbysiad ar gyfer y CCB, y datganiad blynyddol o gyfrifon ac adroddiad blynyddol yr ymddiriedolwyr, manylion y bobl sy'n sefyll i'w hethol neu eu hail-ethol fel ymddiriedolwr, neu os caniateir o dan gymal 22 (Defnyddio cyfathrebu electronig), manylion sy'n dangos ble y gellir cael hyd i'r wybodaeth ar wefan y SCE.

(ch) Bydd prawf bod amlen sy'n cynnwys rhybudd wedi cael ei chyfeirio'n briodol, yn rhagdaledig neu fod ffurf electronig o rybudd wedi cael ei gyfeirio'n briodol a'i anfon, yn dystiolaeth derfynol bod rhybudd wedi cael ei roi. Ystyrir bod rhybudd wedi cael ei roi 48 awr ar ôl iddo gael ei bostio neu ei anfon.

(d) Ni fydd trafodion cyfarfod yn cael eu hannilysu oherwydd nad oedd aelod a oedd â hawl i gael rhybudd o'r cyfarfod heb dderbyn rhybudd am fod y SCE wedi'i hepgor yn ddamweiniol.

(4) Cadeirio cyfarfodydd cyffredinol

Bydd y sawl a enwebir fel cadeirydd gan yr ymddiriedolwyr elusen o dan gymal 19(2) (Cadeirio cyfarfodydd), os yw'n bresennol yn y cyfarfod cyffredinol ac yn barod i weithredu, yn llywyddu fel cadeirydd y cyfarfod. Yn absenoldeb y cadeirydd bydd a sawl a enwebir fel is-gadeirydd gan yr ymddiriedolwyr y llywyddu yn y cyfarfod. Yn amodol ar hynny, bydd aelodau'r SCE sy'n bresennol mewn cyfarfod cyffredinol yn ethol cadeirydd i lywyddu yn y cyfarfod.

(5) Cworwm mewn cyfarfodydd cyffredinol

(a) Ni all unrhyw fusnes gael ei drafod mewn unrhyw gyfarfod cyffredinol o aelodau'r SCE oni bai bod cworwm yn bresennol pan fydd y cyfarfod yn dechrau.

(b) Yn amodol ar y darpariaethau canlynol, y cworwm ar gyfer cyfarfodydd cyffredinol fydd 15% o'r aelodau.

(c) Os yw'r cyfarfod wedi cael ei alw gan neu ar gais yr aelodau ac nid yw cworwm yn bresennol o fewn 15 munud o'r amser dechrau a bennwyd yn yr hysbysiad o'r cyfarfod, mae'r cyfarfod yn dod i ben.

(ch) Os yw'r cyfarfod wedi cael ei alw mewn unrhyw ffordd arall ac nid yw cworwm yn bresennol o fewn 15 munud o'r amser cychwyn a bennwyd yn yr hysbysiad o'r cyfarfod, mae'n rhaid i'r cadeirydd ohirio'r cyfarfod. Bydd dyddiad, amser a lleoliad ailddechrau'r cyfarfod naill ai i'w gyhoeddi gan y cadeirydd neu i'w hysbysu i aelodau'r SCE o leiaf saith diwrnod clir cyn y dyddiad y bydd yn ailddechrau.

(d) Os nad yw cworwm yn bresennol o fewn 15 munud o amser dechrau'r cyfarfod a ohiriwyd, mae'r aelod neu'r aelodau sy'n bresennol yn y cyfarfod yn cael ei ystyried yn gworwm.

(dd) Os ar unrhyw adeg yn ystod cyfarfod mae cworwm yn peidio â bod yn bresennol, gall y cyfarfod drafod materion a gwneud argymhellion i'r ymddiriedolwyr ond ni all wneud unrhyw benderfyniadau. Os oes angen gwneud penderfyniadau y mae'n rhaid eu gwneud gan gyfarfod o'r aelodau, mae'n rhaid gohirio'r cyfarfod.

(6) Pleidleisio mewn cyfarfodydd cyffredinol

(a) Bydd unrhyw benderfyniad heblaw un sydd wedi'i gynnwys o fewn cymal 10(3) (Penderfyniadau y mae'n rhaid eu gwneud mewn ffordd arbennig) yn cael ei wneud gan fwyafrif syml o'r pleidleisiau sy'n cael eu bwrw yn y cyfarfod. Mae un bleidlais gan bob aelod.

(b) Bydd cynnig i'w bleidleisio arno yn y cyfarfod yn cael ei benderfynu trwy ddangos dwylo, oni bai (cyn neu wrth gyhoeddi canlyniad dangos dwylo) fod galwad am gyfrif pleidleisiau. Gall y cadeirydd neu o leiaf 10% o'r aelodau sy'n bresennol yn y cyfarfod fynnu bod pleidlais yn cael ei chynnal.

(c) Os oes cais i gyfrif pleidleisiau ar gyfer ethol unigolyn i gadeirio cyfarfod neu ar gwestiwn o ohirio'r cyfarfod, rhaid cyfrif y pleidleisiau ar unwaith. Bydd pleidlais ar unrhyw fater arall yn cael ei gymryd, a bydd canlyniad y bleidlais yn cael ei gyhoeddi yn y dull a benderfynir gan gadeirydd y cyfarfod, ar yr amod bod rhaid i'r bleidlais gael ei chymryd, a bod rhaid cyhoeddi canlyniad y bleidlais, o fewn 30 diwrnod o'r cais i gynnal pleidlais.

(ch) Gall pleidlais gael ei chymryd:

(i) yn y cyfarfod lle y cafodd ei alw; neu

(ii) ar ryw adeg ac mewn lleoliad arall a bennir gan y cadeirydd; neu

(iii) drwy ddefnyddio cyfathrebu drwy'r post neu gyfathrebu electronig.

(d) Yn achos pleidleisiau cyfartal, boed drwy ddangos dwylo neu drwy bleidlais, bydd ail bleidlais neu bleidlais fwrw gan gadeirydd y cyfarfod.

(dd) Rhaid i unrhyw wrthwynebiad i gymhwyster unrhyw bleidleisiwr gael ei godi yn y cyfarfod lle mae'r bleidlais yn cael ei bwrw a bydd penderfyniad cadeirydd y cyfarfod yn derfynol.

(7) Gohirio cyfarfodydd

Gall y cadeirydd gyda chydysyniad cyfarfod lle mae cworwm yn bresennol (a bydd yn gwneud hynny os caiff ei gyfarwyddo gan y cyfarfod) ohirio'r cyfarfod i amser a/neu leoliad arall. Ni ellir trafod unrhyw fusnes mewn cyfarfod a ohiriwyd ac eithrio busnes y gellid fod wedi ei drafod yn briodol yn y cyfarfod gwreiddiol.

12. Ymddiriedolwyr elusen

(1) Swyddogaethau a dyletswyddau ymddiriedolwyr elusen

Bydd yr ymddiriedolwyr elusen yn rheoli busnes y SCE ac er mwyn cyflawni'r diben hwnnw gallant arfer holl bwerau'r SCE. Mae dyletswydd gan bob ymddiriedolwr elusen i:

(a) arfer ei bwerau a chyflawni ei swyddogaethau fel ymddiriedolwr y SCE yn y ffordd y penderfyna mewn ewyllys da y byddai'n fwyaf tebygol o hyrwyddo dibenion y SCE; a

(b) arfer, wrth gyflawni'r swyddogaethau hynny, y fath ofal a medr ag y bo'n rhesymol yn yr amgylchiadau, gan roi ystyriaeth arbennig i:

(i) unrhyw wybodaeth neu brofiad arbennig sydd ganddo neu ganddi neu yr honnir sydd ganddo/ganddi; ac

(ii) os yw'n gweithredu fel ymddiriedolwr elusen y SCE yn rhinwedd busnes neu broffesiwn, unrhyw wybodaeth neu brofiad arbennig y mae'n rhesymol ei ddisgwyl gan rywun sy'n gweithredu yn rhinwedd y math hwnnw o fusnes neu broffesiwn.'

(2) Cymhwyster i fod yn ymddiriedolwr

(a) Mae'n rhaid i bob ymddiriedolwr elusen fod yn berson naturiol.

(b) Ni ellir penodi unrhyw un fel ymddiriedolwr elusen:

- os yw'n iau nag 16 oed; neu
- pe byddai yn peidio â dal swydd yn awtomatig o dan ddarpariaethau cymal 15(1)(dd).

(c) Ni fydd hawl gan unrhyw un weithredu fel ymddiriedolwr elusen pan gaiff ei benodi neu ei ailbenodi hyd nes ei fod wedi cydnabod yn benodol, ym mha bynnag ffordd a benderfynir gan yr ymddiriedolwyr elusen, ei fod yn derbyn swydd ymddiriedolwr elusen.

(3) Nifer yr ymddiriedolwyr elusen

(a) Mae'n rhaid cael o leiaf tri ymddiriedolwr elusen. Os yw'r nifer yn is na'r isafswm hwn, mae'n rhaid i'r ymddiriedolwr neu'r ymddiriedolwyr sy'n weddill weithredu dim ond i alw cyfarfod o'r ymddiriedolwyr elusen, neu benodi ymddiriedolwr elusen newydd.

(b) Y nifer mwyaf o ymddiriedolwyr elusen yw 13. Ni all yr ymddiriedolwyr elusen benodi unrhyw ymddiriedolwr elusen os yw hynny'n golygu y byddai nifer yr ymddiriedolwyr elusen yn fwy na'r uchafswm.

(4) Ymddiriedolwyr elusen cyntaf

Ymddiriedolwyr elusen cyntaf y SCE yw:

Gwyn Jones Williams; Dwynwen Pennant; Iolo Prys Roberts; Iolo ap Gwynn; Eryl Owain; Dilys Ann Phillips; Richard Austin Roberts; Stephen Llechid Williams; Dewi Hughes; Eirwen Williams; Mair Iona Evans; Gareth Everett Roberts a J Raymond Griffiths.

13. Penodi ymddiriedolwyr elusen

(1) Ym mhob cyfarfod cyffredinol blynyddol o aelodau'r SCE, bydd un rhan o dair o'r ymddiriedolwyr elusen yn ymddeol o'u swydd. Os nad yw nifer yr ymddiriedolwyr elusen yn dri neu'n lluosrif o dri, yna bydd y nifer sy'n agosaf i un rhan o dair yn ymddeol o'u swydd, ond os mai dim ond un ymddiriedolwr elusen sydd, bydd ef neu hi yn ymddeol;

(2) Yr ymddiriedolwyr elusen fydd yn ymddeol yn eu tro fydd y rhai sydd wedi bod yn y swydd am y cyfnod hwyaf ers eu penodiad neu eu hailbenodiad diwethaf. Os cafodd unrhyw ymddiriedolwr eu penodi neu eu hailbenodi diweddar ar yr un diwrnod, penderfynir pwy fydd yn ymddeol (oni bai eu bod yn cytuno fel arall ymysg ei gilydd) trwy fwrw coelbren.

(3) Gall y swyddi gwag sy'n codi felly gael eu llenwi drwy benderfyniad aelodau yn y cyfarfod cyffredinol blynyddol; gall unrhyw swyddi gwag sydd heb eu llenwi mewn cyfarfod cyffredinol blynyddol gael eu llenwi fel y darperir ar ei gyfer yn is-gymal (4) o'r cymal hwn;

(4) Gall yr aelodau neu'r ymddiriedolwyr elusen benderfynu unrhyw bryd i benodi ymddiriedolwr elusen newydd, boed yn lle ymddiriedolwr elusen sydd wedi ymddeol neu sydd wedi cael ei ddiswyddo yn unol â chymal 15 (Ymddeol a diswyddo ymddiriedolwyr elusen), neu fel ymddiriedolwr elusen ychwanegol, ar yr amod na fyddai'r terfyn penodedig yng nghymal 12(3) ar nifer yr ymddiriedolwyr elusen yn cael ei ragori o ganlyniad.

(5) Bydd unrhyw un a benodir felly gan aelodau'r SCE yn ymddeol yn unol â darpariaethau is-gymalau (1) a (2) y cymal hwn. Bydd unrhyw un a benodir felly gan yr ymddiriedolwyr elusen yn ymddeol ar ddiwedd y cyfarfod cyffredinol blynyddol nesaf ar ôl dyddiad ei benodiad, ac ni chaiff ei gyfrif at ddiben pennau pa rai o'r ymddiriedolwyr elusen fydd yn ymddeol yn eu tro yn y cyfarfod hwnnw.

14. Gwybodaeth i ymddiriedolwyr elusen newydd

Bydd yr ymddiriedolwyr elusen yn darparu'r canlynol i bob ymddiriedolwr elusen newydd, ar neu cyn ei benodiad cyntaf:

(a) copi o'r cyfansoddiad hwn ac unrhyw newidiadau a wnaed iddo; a

(b) copi o adroddiad blynyddol yr ymddiriedolwyr a datganiad o gyfrifon diweddaraf y SCE.

15. Ymddeol a diswyddo ymddiriedolwyr

(1) Bydd ymddiriedolwr elusen yn peidio â dal swydd os yw'n:

(a) ymddeol drwy hysbysu'r SCE drwy lythyr (ond dim ond os bydd digon o ymddiriedolwyr elusen yn parhau yn eu swydd pan fydd yr hysbysiad ymddiswyddo yn weithredol i ffurfio cworwm ar gyfer cyfarfodydd).

(b) absennol heb ganiatâd yr ymddiriedolwyr elusen o bob un o'u cyfarfodydd a gynhelir o fewn cyfnod o chwe mis ac mae'r ymddiriedolwyr yn penderfynu y dylai adael ei swydd.

(c) marw;

(ch) yn y farn ysgrifenedig, a roddir i'r SCE, gan feddyg teulu cofrestredig sy'n trin yr unigolyn hwnnw, wedi datblygu anallu corfforol neu feddyliol i weithredu fel ymddiriedolwr a gall barhau felly am fwy na thri mis;

(d) cael ei ddiswyddo gan aelodau'r SCE yn unol ag is-gymal (2) o'r cymal hwn; neu

(dd) wedi'i wahardd rhag gweithredu fel ymddiriedolwr elusen yn ôl adran 178-180 o Ddeddf Elusennau 2011 (neu unrhyw ailddeddfiad neu addasiad statudol o'r ddarpariaeth honno).

(2) Caiff ymddiriedolwr elusen ei ddiswyddo o'i swydd os yw cynnig i ddiswyddo'r ymddiriedolwr hwnnw yn cael ei gyflwyno mewn cyfarfod cyffredinol o'r aelodau a alwyd at y diben hwnnw ac sydd wedi'i

gynnull yn briodol yn unol â chymal 11, ac mae'r cynnig yn cael ei basio gan fwyafrif o ddwy ran o dair o'r pleidleisiau sy'n cael eu bwrw yn y cyfarfod.

(3) Ni fydd cynnig i ddiswyddo ymddiriedolwr elusen yn unol â'r cymal hwn yn weithredol oni bai bod yr unigolyn dan sylw wedi cael o leiaf 14 diwrnod clir o rybudd ysgrifenedig bod y cynnig yn cael ei gyflwyno, gan nodi'r amgylchiadau yr honnir eu bod yn cyfiawnhau ei ddiswyddo o'r swydd, ac mae wedi cael cyfle rhesymol i wneud sylwadau llafar a/neu ysgrifenedig i aelodau'r SCE.

16. Ailbenodi ymddiriedolwyr elusen

Mae unrhyw un sy'n ymddeol fel ymddiriedolwr elusen yn ei dro neu drwy roi rhybudd i'r SCE yn gymwys i'w ailbenodi.

17. Ymddiriedolwyr elusen yn gwneud penderfyniadau

Gall unrhyw benderfyniad gael ei wneud naill ai:

- yng nghyfarfod yr ymddiriedolwr elusen; neu
- drwy gynnig ysgrifenedig neu ar ddull electronig wedi'i gytuno gan fwyafrif o'r holl ymddiriedolwyr elusen, a allai gynnwys naill ai un ddogfen neu sawl dogfen sy'n cynnwys testun y penderfyniad mewn ffurf debyg y mae'r mwyafrif o'r ymddiriedolwyr elusen wedi llofnodi eu bod yn cytuno ag ef. Bydd penderfyniad o'r fath yn weithredol ar yr amod bod
- copi o'r penderfyniad arfaethedig wedi cael ei anfon ar, neu mor agos ag sy'n rhesymol posibl at, yr un amser i bob un o'r ymddiriedolwyr elusen; a bod
- y mwyafrif o'r holl ymddiriedolwyr elusen wedi datgan eu bod yn cytuno â'r penderfyniad mewn dogfen neu ddogfennau sydd wedi cael ei dilysu neu eu dilysu gan eu llofnod, gan ddatganiad o'u hunaniaeth sy'n ategu'r ddogfen neu'r dogfennau, neu mewn modd arall fel y penderfynwyd cyn hynny gan yr ymddiriedolwyr elusen, a'i gyflwyno i'r SCE yn ei brif swyddfa neu fan tebyg arall fel y penderfynir gan yr ymddiriedolwyr o fewn 28 diwrnod o'r dyddiad cylchredeg.

18. Dirprwyo gan ymddiriedolwyr elusen

(1) Gall yr ymddiriedolwyr elusen ddirprwyo unrhyw bwerau neu swyddogaethau sydd ganddynt i bwyllgor neu bwyllgorau, ac os ydynt yn gwneud hynny, mae'n rhaid iddynt bennu'r telerau a'r amodau ar gyfer dirprwyo. Gall yr ymddiriedolwyr elusen addasu'r telerau a'r amodau hynny unrhyw bryd, neu ddiddymu'r ddirprwyaeth.

(2) Mae'r pŵer hwn yn ychwanegol i'r pŵer dirprwyo yn y Rheoliadau Cyffredinol ac unrhyw bŵer arall i ddirprwyo sydd ar gael i'r ymddiriedolwyr elusen, ond mae'n amodol ar y gofynion canlynol

(a) gall pwyllgor gynnwys dau unigolyn neu ragor, ond mae'n rhaid i o leiaf un aelod o bob pwyllgor fod yn ymddiriedolwr elusen;

(b) mae'n rhaid i weithredoedd a thrafodion unrhyw bwyllgor gael eu dwyn at sylw'r ymddiriedolwyr elusen fel cyfangorff cyn gynted â bod hynny'n rhesymol ymarferol; ac

(c) bydd yr ymddiriedolwyr elusen yn adolygu, o bryd i'w gilydd, y trefniadau y maent wedi'u gwneud ar gyfer dirprwyo eu pwerau.

19. Cyfarfodydd a thrafodion ymddiriedolwyr elusen

(1) Galw cyfarfodydd

(a) Gall unrhyw ymddiriedolwr elusen alw cyfarfod o'r ymddiriedolwyr elusen.

(b) Yn amodol ar hynny, bydd yr ymddiriedolwyr elusen yn penderfynu sut y caiff eu cyfarfodydd eu galw, a pha rybudd sydd ei angen.

(2) Cadeirio cyfarfodydd

(a) Gall yr ymddiriedolwyr elusen benodi un o'u plith i gadeirio eu cyfarfodydd (Cadeirydd) ac un arall o'u plith i gadeirio yn absenoldeb y Cadeirydd (Is-gadeirydd) a gallant ddiddymu penodiadau o'r fath ar unrhyw adeg. Os nad yw unrhyw un wedi'i benodi felly, neu os yw'r sawl a benodir yn amharod i lywyddu neu nid yw'n bresennol o fewn 10 munud ar ôl yr amser a drefnwyd i gynnal y cyfarfod, gall yr ymddiriedolwr elusen sy'n bresennol benodi un o'u plith i gadeirio'r cyfarfod hwnnw.

(b) Nid yw tymor Cadeirydd nac Is-gadeirydd i fod yn hwy na dwy flynedd ar y tro ond maent yn gymwys i'w hailbenodi ar ôl blwyddyn allan o'r swydd.

(3) Y drefn mewn cyfarfodydd

(a) Ni chaiff unrhyw benderfyniad ei wneud mewn cyfarfod oni bai bod cworwm yn bresennol ar yr adeg pan gaiff y penderfyniad ei wneud. Y cworwm yw dau ymddiriedolwr elusen, neu'r rhif agosaf i un rhan o dair o gyfanswm nifer yr ymddiriedolwyr elusen, p'un bynnag yw'r mwyaf, neu rif mwy a all gael ei benderfynu o bryd i'w gilydd gan yr ymddiriedolwyr elusen. Ni chaiff ymddiriedolwr ei gyfrif yn y cworwm sy'n bresennol pan fydd unrhyw benderfyniad yn cael ei wneud ynghylch mater nad oes hawl gan yr ymddiriedolwr hwnnw bleidleisio arno.

(b) Bydd cwestiynau sy'n codi mewn cyfarfod yn cael eu penderfynu gan fwyafrif o'r rhai sy'n gymwys i bleidleisio.

(c) Yn achos pleidleisiau cyfartal, bydd ail bleidlais neu bleidlais fwrw gan y cadeirydd.

(4) Cymryd rhan mewn cyfarfodydd drwy ddull electronig

(a) Gall cyfarfod gael ei gynnal drwy ddull electronig addas a gytunwyd gan yr ymddiriedolwyr elusen lle y gall pob cyfranogwr gyfathrebu â phob un o'r cyfranogwyr eraill.

(b) Bydd unrhyw ymddiriedolwr elusen sy'n cymryd rhan mewn cyfarfod drwy ddull electronig addas a gytunwyd gan yr ymddiriedolwyr elusen lle y gall y cyfranogwr neu'r cyfranogwyr gyfathrebu â'r holl gyfranogwyr eraill fod yn gymwys i fod yn bresennol yn y cyfarfod.

(c) Mae'n rhaid i gyfarfodydd sy'n cael eu cynnal drwy ddull electronig gydymffurfio â'r rheolau ar gyfer cyfarfodydd, gan gynnwys cadeirio a chymryd cofnodion.

20. Darpariaethau arbed

(1) Yn amodol ar is-gymal (2) y cymal hwn, bydd pob penderfyniad yr ymddiriedolwyr elusen, neu bwyllgor yr ymddiriedolwyr elusen, yn ddilys heb ystyried cyfranogiad mewn unrhyw bleidlais gan ymddiriedolwr elusen:

- a oedd wedi'i anghymhwyso rhag dal swydd;
- a oedd wedi ymdeol cyn hynny neu yr oedd yn ofynnol iddo neu iddi adael y swydd yn ôl y cyfansoddiad;
- a oedd heb hawl i bleidleisio ar y mater, oherwydd gwrthdaro buddiannau neu fel arall;

os, heb bleidlais yr ymddiriedolwr elusen hwnnw a chyfrif yr ymddiriedolwr elusen yn y cworwm, yw'r penderfyniad wedi cael ei wneud gan fwyafrif o'r ymddiriedolwr elusen mewn cyfarfod â chworwm.

(2) Nid yw is-gymal (1) y cymal hwn yn caniatáu i ymddiriedolwr elusen gadw unrhyw fudd y gall unrhyw gynig gan yr ymddiriedolwr elusen neu bwyllgor o'r ymddiriedolwyr elusen ei roi iddo neu iddi os, heblaw am gymal (1), byddai'r cynig wedi bod yn annilys, neu os nad yw'r ymddiriedolwyr elusen wedi cydymffurfio â chymal 7 (Gwrthdaro buddiannau).

21. Cyflawni dogfennau

(1) Bydd y SCE yn cyflawni dogfennau naill ai drwy lofnod neu drwy osod ei sêl (os oes un ganddo).

(2) Mae dogfen wedi'i chyflawni'n ddilys drwy lofnod os yw'n cael ei llofnodi gan o leiaf dau o'r ymddiriedolwyr elusen.

(3) Os oes sêl gan y SCE:

(a) mae'n rhaid iddo gydymffurfio â darpariaethau'r Rheoliadau Cyffredinol; a

(b) mae'n rhaid i'r sêl gael ei ddefnyddio drwy awdurdod yr ymddiriedolwyr elusen neu bwyllgor o ymddiriedolwyr elusen wedi'i awdurdodi'n briodol gan yr ymddiriedolwyr elusen. Gall yr ymddiriedolwyr elusen benderfynu pwy fydd yn llofnodi unrhyw ddogfen y mae'r sêl wedi'i osod arno ac oni bai y pennir fel arall caiff ei llofnodi gan ddau o'r ymddiriedolwyr elusen.

22. Defnyddio cyfathrebu electronig

(1) Cyffredinol

Bydd y SCE yn cydymffurfio â gofynion y Darpariaethau Cyfathrebu yn y Rheoliadau Cyffredinol ac yn arbennig:

(a) y gofyniad i ddarparu o fewn 21 diwrnod i unrhyw aelod ar gais gopi caled o unrhyw ddogfen neu wybodaeth a anfonwyd at yr aelod heblaw ar ffurf copi caled;

(b) unrhyw ofynion i ddarparu gwybodaeth i'r Comisiwn mewn ffurf neu ddull arbennig.

(2) I'r SCE

Gall unrhyw aelod neu ymddiriedolwr elusen y SCE gyfathrebu'n electronig â'r SCE i gyfeiriad a bennwyd gan y SCE at y diben hwnnw, ar yr amod bod y cyfathrebu wedi'i ddilysu mewn ffordd sy'n foddhaol i'r SCE.

(3) Gan y SCE

(a) Os yw unrhyw aelod neu ymddiriedolwr elusen y SCE yn darparu i'r SCE ei gyfeiriad e-bost neu'r tebyg, cymerir ei fod wedi cytuno i dderbyn gohebiaeth gan y SCE ar ffurf electronig i'r cyfeiriad hwnnw, oni bai bod yr aelod wedi datgan i'r SCE ei amharodrwydd i dderbyn gohebiaeth o'r fath yn y ffurf honno.

(b) Gall yr ymddiriedolwr elusen, yn amodol ar gydymffurfio ag unrhyw ofynion cyfreithiol, drwy gyfrwng cyhoeddi ar ei wefan

(i) rhoi rhybudd i'r aelodau y cyfeirir ato yng nghymal 11(3) (Rhybudd o gyfarfodydd cyffredinol);

(ii) rhoi rhybudd i ymddiriedolwyr elusen o'u cyfarfodydd yn unol â chymal 19(1) (Galw cyfarfodydd); a

(c) Mae'n rhaid i'r ymddiriedolwyr elusen

(i) gymryd camau rhesymol i sicrhau bod aelodau ac ymddiriedolwyr elusen yn cael eu hysbysu'n brydlon bod unrhyw rybudd neu gynnig o'r fath wedi cael ei gyhoeddi;

(ii) anfon unrhyw rybudd neu gynnig o'r fath ar ffurf copi caled i unrhyw aelod neu ymddiriedolwr elusen sydd heb gydsynio i dderbyn gohebiaeth mewn ffurf electronig.

23. Cadw Cofrestri

Mae'n rhaid i'r SCE gydymffurfio â'i rwymedigaethau o dan y Rheoliadau Cyffredinol o ran cadw a chynnig mynediad i gofrestri o'i haelodau a'r ymddiriedolwyr elusen.

24. Cofnodion

Mae'n rhaid i'r ymddiriedolwyr elusen gadw cofnodion o'r holl:

(1) swyddogion a benodir gan yr ymddiriedolwyr elusen;

(2) trafodion yng nghyfarfodydd cyffredinol y SCE;

(3) cyfarfodydd yr ymddiriedolwyr elusen a phwyllgorau'r ymddiriedolwyr elusen gan gynnwys:

- enwau'r ymddiriedolwyr sy'n bresennol yn y cyfarfod;
- y penderfyniadau sy'n cael eu gwneud yn y cyfarfodydd; a
- lle y bo'n briodol y rhesymau dros y penderfyniadau;

(4) y penderfyniadau a wnaed gan yr ymddiriedolwyr elusen heblaw mewn cyfarfodydd.

25. Cofnodion cyfrifyddu, cyfrifon, adroddiadau a ffurflenni blynyddol, cynnal y gofrestr

(1) Mae'n rhaid i'r ymddiriedolwyr elusen gydymffurfio â gofynion Deddf Elusennau 2011 o ran cadw cofnodion cyfrifyddu, paratoi a chraffu ar ddatganiadau o gyfrifon, a pharatoi adroddiadau a ffurflenni blynyddol. Mae'n rhaid i'r datganiadau o gyfrifon, adroddiadau a ffurflenni gael eu hanfon i'r Comisiwn Elusennau, waeth beth fo incwm y SCE, o fewn 10 mis o ddiwedd y flwyddyn ariannol.

(2) Mae'n rhaid i'r ymddiriedolwyr elusen gydymffurfio â'u rhwymedigaethau i hysbysu'r Comisiwn o fewn 28 diwrnod o unrhyw newid i fanylion y SCE a nodwyd ar y Gofrestr Elusennau Ganolog.

26. Rheolau

Gall yr ymddiriedolwyr elusen, o bryd i'w gilydd, lunio rheolau neu isddeddfau rhesymol a phriodol y teimlant eu bod yn angenrheidiol neu'n fuddiol er mwyn rheoli a gweinyddu'r SCE yn briodol, ond mae'n rhaid i reolau neu is-ddeddfau o'r fath fod yn gyson ag unrhyw ddarpariaeth yn y cyfansoddiad hwn. Mae'n rhaid i gopïau o unrhyw reolau neu isddeddfau o'r fath sydd mewn grym ar hyn o bryd fod ar gael i unrhyw aelod o'r SCE ar gais.

27. Anghydfodau

Os oes anghydfod rhwng aelodau'r SCE ynghylch ddilysrwydd neu briodoldeb unrhyw beth sy'n cael ei wneud gan yr aelodau o dan y cyfansoddiad hwn, ac nid oes modd datrys yr anghydfod drwy gytundeb, mae'n rhaid i'r partïon yn yr anghydfod geisio datrys yr anghydfod mewn ewyllys da yn gyntaf drwy gyfryngu cyn troi at gyfreitha.

28. Diwygio'r cyfansoddiad

Fel y darparwyd gan gymalau 224-227 o Ddeddf Elusennau 2011:

(1) Gellir diwygio'r cyfansoddiad hwn dim ond:

(a) drwy gynnig wedi'i gytuno'n ysgrifenedig gan bob aelod o'r SCE; neu

(b) drwy gynnig wedi'i basio gan fwyafrif o 75% o'r pleidleisiau a gafodd eu bwrw yng nghyfarfod cyffredinol o aelodau'r SCE.

(2) Byddai unrhyw newid i gymal 3 (Amcanion), cymal 29 (Dirwyn i ben neu ddiddymu gwirfoddol), y cymal hwn neu unrhyw ddarpariaeth lle y byddai'r newid yn darparu awdurdodiad ar gyfer unrhyw fudd i'w gael gan yr ymddiriedolwyr elusen neu aelodau'r SCE neu unigolion sy'n gysylltiedig â nhw, yn gofyn am gydsyniad ysgrifenedig y Comisiwn Elusennau ymlaen llaw.

(3) Ni fydd unrhyw ddiwygiad nad yw'n gyson â darpariaethau Deddf Elusennau 2011 neu'r Rheoliadau Cyffredinol yn ddilys.

(4) Mae'n rhaid anfon copi o unrhyw gynnig sy'n diwygio'r cyfansoddiad, ynghyd â chopi o gyfansoddiad y SCE fel y'i diwygiwyd, i'r Comisiwn o fewn 15 diwrnod o ddyddiad pasio'r cynnig. Nid yw'r diwygiad yn weithredol nes ei fod wedi'i gofnodi yn y Gofrestr Elusennau.

29. Dirwyn i ben neu ddiddymu gwirfoddol

(1) Fel y darparwyd gan y Rheoliadau Diddymu, gall y SCE gael ei ddiddymu gan benderfyniad ei aelodau. Gall unrhyw benderfyniad gan yr aelodau i ddirwyn i ben neu ddiddymu'r SCE gael ei wneud dim ond:

(a) mewn cyfarfod cyffredinol o aelodau'r SCE wedi'i alw yn unol â chymal 11 (Cyfarfodydd o'r aelodau), ac nid yw llai na 14 diwrnod o rybudd wedi cael ei roi i'r rhai sy'n gymwys i fod yn bresennol a phleidleisio:

(i) drwy gynnig a basiwyd gan fwyafrif o 75% o'r rhai sy'n pleidleisio; neu

(ii) drwy gynnig a basiwyd gan benderfyniad sy'n cael ei gymryd heb bleidlais heb unrhyw fynegiant o anghytuno mewn ymateb i'r cwestiwn a roddwyd gerbron y cyfarfod cyffredinol; neu

(b) gan gynnig wedi'i gytuno'n ysgrifenedig gan bob aelod o'r SCE.

(2) Yn amodol ar dalu holl ddyledion y SCE:

(a) Gall unrhyw gynnig i ddirwyn y SCE i ben, neu ddiddymu'r SCE heb ddirwyn i ben, gynnwys darpariaeth sy'n cyfarwyddo sut y caiff unrhyw asedau sy'n weddill y SCE eu defnyddio.

(b) Os nad yw'r penderfyniad yn cynnwys darpariaeth o'r fath, mae'n rhaid i'r ymddiriedolwyr elusen benderfynu sut y caiff unrhyw asedau sy'n weddill y SCE eu defnyddio.

(c) Yn y naill achos neu'r llall mae'n rhaid i'r asedau sy'n weddill gael eu defnyddio ar gyfer dibenion elusennol sydd yr un fath neu'n debyg i rai'r SCE.

(3) Mae'n rhaid i'r SCE fodloni gofynion y Rheoliadau Diddymu wrth wneud cais i'r Comisiwn i ddileu'r SCE o'r Gofrestr Elusennau, ac yn arbennig:

(a) mae'n rhaid i'r ymddiriedolwyr elusen anfon y canlynol gyda'u cais i'r Comisiwn:

(i) copi o'r cynnig a basiwyd gan aelodau'r SCE;

(ii) datganiad gan yr ymddiriedolwyr elusen bod unrhyw ddyledion a rhwymedigaethau eraill y SCE wedi cael eu talu a'u bodloni neu eu darparu ar eu cyfer fel arall yn llawn; a

(iii) datganiad gan yr ymddiriedolwyr elusen sy'n amlinellu sut y mae unrhyw eiddo'r SCE wedi cael neu'n bwriadu cael ei ddefnyddio cyn ei ddiddymu yn unol â'r cyfansoddiad hwn;

(b) mae'n rhaid i'r ymddiriedolwyr elusen sicrhau bod copi o'r cais yn cael ei anfon o fewn saith diwrnod i bob aelod a gweithiwr y SCE, ac i unrhyw ymddiriedolwr elusen y SCE oedd heb fod yn gyfarwydd â'r cais.

(4) Os yw'r SCE yn bwriadu cael ei ddirwyn i ben neu ei ddiddymu mewn unrhyw amgylchiadau eraill, rhaid dilyn darpariaethau'r Rheoliadau Diddymu.

30. Dehongli

Yn y cyfansoddiad hwn:

Ystyr “unigolyn cysylltiedig” yw:

- (a) plentyn, rhiant, wyrion, neiniau a theidiau, brodyr a chwiorydd yr ymddiriedolwr elusen;
- (b) gwr neu wraig neu bartner sifil yr ymddiriedolwr elusen neu unrhyw un sydd wedi'i gynnwys o fewn is-gymal (a) uchod;
- (c) rhywun sy'n ymgymryd â busnes mewn partneriaeth â'r ymddiriedolwr elusen neu unrhyw unigolyn sydd wedi'i gynnwys o fewn is-gymal (a) neu (b) uchod;
- (ch) sefydliad sydd wedi'i reoli
  - (i) gan yr ymddiriedolwr elusen neu unrhyw unigolyn cysylltiedig sydd wedi'i gynnwys o fewn is-gymal (a), (b) neu (c) uchod; neu
  - (ii) gan ddau unigolyn neu ragor sydd wedi'u cynnwys o fewn is-gymal (ch)(i), gyda'i gilydd
- (d) corff corfforaethol lle mae gan
  - (i) yr ymddiriedolwr elusen neu unrhyw unigolyn cysylltiedig sydd wedi'i gynnwys o fewn is-gymal (a) i (c) fudd sylweddol; neu
  - (ii) dau unigolyn neu ragor sydd wedi'u cynnwys o fewn is-gymal (d)(i) a, gyda'i gilydd, mae ganddynt fudd sylweddol.

Mae adran 118 o Ddeddf Elusennau 2011 yn gymwys at ddibenion dehongli'r termau a ddefnyddir yn y cyfansoddiad hwn.

Ystyr “Rheoliadau Cyffredinol” yw Rheoliadau (Cyffredinol) Sefydliadau Corfforedig Elusennol 2012.

Ystyr “Rheoliadau Diddymu” yw Rheoliadau (Ansolfedd a Diddymu) Sefydliadau Corfforedig Elusennol 2012.

Ystyr “Darpariaethau Cyfathrebu” yw Darpariaethau Cyfathrebu yn [Rhan 9, Pennod 4] o'r Rheoliadau Cyffredinol.

Ystyr “ymddiriedolwyr elusen” yw ymddiriedolwr elusen y SCE.

Ystyr “pleidlais” yw llais neu bleidlais a gyfrifir, fel arfer (ond nid o reidrwydd) yn ysgrifenedig.